

Virkingen av det som ble tiet ihjel

BOK

Anmeldt

Alex Schulman

Overleverne

Gyldendal forlag 2021

256 sider

Oversatt av Andreas Eilert Østby

Alex Schulman er svensk forfatter, journalist og podcaster. Han har vært åpen om sin egen traumatiske barndom i en dysfunksjonell familie. Hans egne erfaringer danner bakteppe for «Overleverne». Boken starter dramatisk med en politibil som svinger inn på hovedhuset til et gammelt torp. Da politimannen kommer til oppgitt adresse ser han tre menn kledd i dress og slips sittende på steintrappa foran huset. De er alle ille tilredt, men holder rundt hverandre. Ved siden av den ligger det en urne i gresset.

NOK MED SEG SELV

Fortellingen går så tilbake til starten på historien. Schulman beskriver en familie på fem, hvor hvert av familiemedlemene kjemper med å overleve. Barna hungrer etter å bli elsket og sett, men foreldrene har tilsynelatende nok med seg selv.

Torp et langt inne i de svenske skoger burde være et eldorado for de tre småguttene: Pierre, Benjamin og Nils. Guttene bruker tiden til bading, fiske og utforskning av naturens hemmeligheter. Faren vil gjerne lære opp barna til flere fritidsaktiviteter og kommer med mange gode forslag. Faren har imidlertid liten tålmodighet, og etter en kort in-

troduksjon lar ham dem finne ut av det selv.

AVHENGIGE AV HVERANDRE

Forfatteren beskriver en dysfunksjonell familie, og barna blir stort sett overlatt til seg selv. Foreldrene sparer ikke på alkoholen. De krangler mye, og det gjør også brødrene, til tross for at de er helt avhengige av hverandre. På skolen går det heller ikke så greit. I boken er det er den mellomste av brødrene, Benjamin som driver fortellingen fremover. På en kald vinterdag står Benjamin sammen med broren Pierre. Han betraktet broren som står der tynkledd uten lue og votter. Hvorfor hadde ikke foreldrene gitt han bedre klær? På vei tilbake til klasserommet konstaterer han at hans egen jakke er like tynn som brorens. Benjamin ser med ett for seg alt rotet og skitten hjemme, moren som etter hvert har sluttet å lage middag. Brødrene samler seg cirka kl. 18:00 hver kveld og smører sine egne brødskiver.

HADDE VÆRT FORTRENGT

Det var først da moren døde at han og brødrene forsto årsakene til deres tragiske barndom. Da brødrene var samlet for å rydde morens eiendeler, fant de et brev i morens skrivebordskuff. Alt det som fra en bestemt hendelse hadde vært fortrenget og tiet i hjel ble nå tydelig. Benjamin ble helt fortvilet, og han ble henviset til spesialpsykiatrisk behandling. Det var terapeuten som satte ord på hans fortrengete virkelighet.

Boken kan minne om en krimroman, men aller mest om en tragedie. Alex Schulman skriver fengslende – han har selv dystre erfaringer fra sin barndom.

Liv Wergeland Sørbye

FENGSEL: Jeg har hørt og lest om Frelsesarmeens arbeid fra jeg var en neve stor, men jeg har ikke før jeg leste denne boka lagt merke til at de har drevet et fengselsarbeid.

Tett på Frelsesarmeens sjel

BOK

Anmeldt

Per Arne Krumsvik (red.)

Når så vi deg syk eller i fengsel?

- Frelsesarmeens fengselsarbeid 100 år

Frelsesarmeens Historiske Selskap, 2020

Innbundet, 232 sider

Det er i grunnen litt rart, for er det noe som vil ligge Frelsesarmeens hjerte nær, må det være nettopp et sosialt og evangeliserende arbeid i fengslene, blant de av oss som aller lettest faller på utsida av storsamfunnet og defineres «ut». Med denne boka har armeen satt et høyst betimelig og velrettet lys på sitt eget fengselsarbeid. Jeg gratulerer med 100 års uselvisk og smålåten innsats og takker for ei vakker bok.

HISTORISK OVERSIKT

Det er Frelsesarmeens historiske selskap som står som utgiver av boka, og den gir en god, historisk oversikt over fengselsarbeidet siden 1920, med vekt på oppstarten,

de første årene og den siste 10-årsfasen. Vi får presentert pionerene og et representativt utvalg av soldater og offiserer som har gjort en innsats i fengselsarbeidet. Den nære kontakten med Sverige som har preget dette arbeidet, blir behørig kommentert. Selve det historiske risset er skrevet av Nils-Petter Enstad og utgjør godt og vel 20 sider av boka. Sammen med tabeller og et stort utvalg av bilder og faksimiler av artikler fra Krigsropet og andre publikasjoner, gir risset et godt innblikk i et omfattende og mangslungent arbeid. For min del hadde det ikke gjort noe om risset hadde vært noe lengre. En del av faksimilene er gjengitt på mørkebrunt papir. For meg var det svært vanskelig å lese en del av tekstene på disse sidene.

EPISODER FRA ARBEIDET

Hovedinnholdet i boka er fortellinger fra fengselssekretærenes arbeid og tanker rundt dette. Vi får beskrevet et godt samarbeidsklima med fengselsvesenet, kriminalomsorgen og Den norske kirke, som også har sine fengsels-

prester og – kapellaner. Frelsesarmeens sekretærer er vel ansett i fengslene og blir godt mottatt av

både innsatte og funksjonærer, og gudstjenester og møter er godt besøkt. Flere tidligere innsatte kommer til orde i boka med sine tanker rundt det norske fengselsvesenet og kriminalomsorgen. En uforholdsmessig stor del av boka er viet

retreatarbeidet, som har fått stor oppmerksomhet de siste ti årene. Dette blir presentert som en stor suksess, men artiklene om retreatarbeidet er merkbart tyngre enn resten av stoffet. Den letteste, og for min del mest interessante delen av boka, var Alv Tollisens kåserende «Minner fra min tid som fengselssekretær». Her kom jeg tett på Frelsesarmeens sjel, tror jeg.

Bård Hauge

En sjeldent god forteller

BOK

Anmeldt

Øivind Hånes

Det kan jeg ikke si

roman

185 s., ib

Gyldendal 2020

For mange av oss er forfatteren Øivind Hånes lite kjent. Men han skriver ikke bare bøker, han er også musiker, komponist og plateprodusent. Han er født i Nedre Ei-

ker, men har siden 1998 vært bosatt i Köln, Tyskland.

I sin nyeste roman med tittelen «Det kan jeg ikke si», tar han oss med til den tyske Nordsjøkysten og skildrer både natur og mennesker i denne delen av Europa.

Musikk er et stikkord i romanen, ikke bare som et tema i selve fortellingen, men også i den språklige fremstillingen. Her møter vi både forfatteren Hånes og musikeren.

TIDLIGERE KONSERTPIANIST

Hånes er en sjeldent god forteller, handlingen er ikke i seg selv så dramatisk men de klassiske

elementene i romansjangeren er med, det handler om livet, kjærligheten og døden.

Hovedpersonen med det ganske så norske navnet Jens Ole Jansen, er en tidligere konsertpianist som nå lever som tapethandler. Han har mistet kone i alvorlig sykdom og seinere forsvinner parets eneste barn, datteren Evelyn på en seiltur i Nordsjøen. Jens Ole ser etter hvert at det kan være en forbindelse mellom Evelyn og en performancekunstner som ville gjennomføre et seilerprosjekt han kalte «På søken etter det mirakuløse».

Jens Ole Jansen får en stor sjan-

se til å reflektere over livet da han får tilbud om å spille en klaverkonsert etter mange års fravær fra konsertopptredener. Og musikken han over seg på, og som han skal fremføre gir ham tanker både om fortid, nåtid og framtid.

VELSKREVEN ROMAN

Som leser gir romanen meg mange tanker om livet. På livsreisen kan vi i de tunge periodene

be om at det mirakuløse må skje, men uansett står den bibelske undestrekningen fast «at størst av alt er kjærligheten».

I koronatiden gir det oppmuntring å lese en god og velskrevet roman, og denne oppmuntringen har Øivind Hånes gitt meg.

Audun Mosevoll

